

ISSN: 3060-4613

MAKTABGACHA
VA MAKTAB
TA'LIMI VAZIRLIGI

O'zbekiston
Milliy Pedagogika
Universiteti

№2(1)
2026

- 13.00.00 Pedagogika fanlari
- 13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
- 13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
- 13.00.03 Maxsus pedagogika
- 13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
- 13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
- 13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohaları va bosqichlari bo'yicha)
- 13.00.07 Ta'limda menejment
- 13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
- 13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
- 07.00.00 Tarix fanlari
- 19.00.00 Psixologiya fanlari
- 01.00.00 Fizika-matematika fanlari
- 02.00.00 Kimyo fanlari
- 03.00.00 Biologiya fanlari
- 09.00.00 Falsafa fanlari
- 10.00.00 Filologiya fanlari
- 11.00.00 Geografiya fanlari

M

AKTABGACHA VA AKTAB TA'LIMI

Pedagogika, psixologiya fanlariga ixtisoslashgan ilmiy jurnal

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

*Elektron nashr. 376 sahifa,
2-fevral, 2026-yil.*

BOSH MUHARRIR:

Karimova E'zoza Gapirjanovna – O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vaziri

BOSH MUHARRIR O'RINBOSARI:

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Pedagogika fanlari doktori, professor

TAHRIRIYAT KENGASHI A'ZOLARI

Ibragimov X.I. – pedagogika fanlari doktori, akademik
Shoumarov G'.B. – psixologiya fanlari doktori, akademik
Qirg'izboyev A.K. – Tarix fanlari doktori, professor
Jamoldinova O.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Sharipov Sh.S. – pedagogika fanlari doktori, professor
Shermuhhammadov B.Sh. – pedagogika fanlari doktori, professor
Ma'murov B.B. – pedagogika fanlari doktori, professor
Madraximova F.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Kalonov M.B. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Nabiyev D.X. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Qo'ldoshev Q. M. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Ikramxanova F.I. – filologiya fanlari doktori, professor
Ismagilova F.S. – psixologiya fanlari doktori, professor (Rossiya)
Stoyuxina N.Yu. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Rossiya)
Magauova A.S. – pedagogika fanlari doktori, professor (Qozog'iston)
Rejep O'zyurek – psixologiya fanlari doktori, professor (Turkiya)
Wookyu Cha – Koreya milliy ta'lim universiteti rektori (Koreya)
Polonnikov A.A. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Belarus)
Mizayeva F. O. – Pedagogika fanlari doktori, dotsent
Baybayeva M.X. – pedagogika fanlari doktori, professor
Muxsiyeva A.T. – pedagogika fanlari doktori, professor
Aliyev B. – falsafa fanlari doktori, professor
Abdullayeva N. Sh. – Pedagogika fanlari doktori (DSc), professor
G'afurov D. O. – falsafa fanlari doktori (Phd)
Shomurodov R.T. – iqtisodiyot fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Mirzayeva F. O. – pedagogika fanlari doktori (DSc), dotsent
Jalilova S.X. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Bafayev M.M. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Usmonova D.I. – Samarqand iqtisodiyot va servis instituti dotsenti
Saifnazarov I. – falsafa fanlari doktori, professor
Nematov Sh.E. – pedagogika fanlari nomzodi (PhD)
Tillashayxova X.A. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Yuldasheva F.I. – pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Doniyorov S. M. – "Yangi O'zbekiston" va "Pravda Vostoka" gazetalari tahririyati DM bosh muharriri, O'zbekiston Respublikasida xizmat ko'rsatgan jurnalist, filologiya fanlari nomzodi (PhD)
Yuldasheva D.B. – filologiya fanlari bo'yicha falsafa (PhD) doktori, dotsent
Tangriyev A. T. – Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti kafedra professori
Ashurov R. R. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Panjiyev M. A. – Qashqadaryo viloyati Maktabgacha va maktab ta'limi boshqarmasi boshlig'ining birinchi o'rinbosari
Xudayberganov N. A. – Xorazm Ma'mun akademiyasi Tabiiy fanlar bo'limining katta ilmiy xodimi, biologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Vaxobov Anvar Abdusattor o'g'li – Pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori, dotsent

Muassis: "Tadbirkor va ishbilarmon" MChJ

Hamkorlarimiz: O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vazirligi, O'zbekiston milliy pedagogika universiteti

EDITOR-IN-CHIEF:

Karimova E'zoza Gapirzhanovna – Minister of Perschool and School Education of the Republic of Uzbekistan

DEPUTY EDITOR-IN-CHIEF:

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

EDITORIAL BOARD MEMBERS:

Ibragimov X.I. – Doctor of Pedagogical Sciences, Academician

Shoumarov G'. B. – Doctor of Psychological Sciences, Academician

Qirg'izboyev A. K. – Doctor of Historical Sciences, Professor

Jamoldinova O.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Sharipov Sh.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Shermuhhammadov B.Sh. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Ma'murov B.B. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Madraximova F.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Kalonov M.B. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Nabiyev D.X. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Koldoshev K. M. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Ikramxanova F.I. – Doctor of Philological Sciences, Professor

Ismagilova F.S. – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Russia)

Stoyuxina N.Yu. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Russia)

Magauova A.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor (Kazakhstan)

Rejep O'zyurek – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Turkey)

Wookyu Cha – President of the National University of Education, Korea (South Korea)

Polonnikov A.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Belarus)

Mizayeva F. O. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Baybayeva M.X. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Muxsiyeva A.T. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Aliyev B. – Doctor of philosophy, professor

Abdullayeva N. Sh. – Doctor of Pedagogical Sciences (DSc), Professor

Gafurov D. O. – Doctor of Philosophy (PhD)

Shomurodov R.T. – Candidate of Economic Sciences (PhD), Associate Professor

Mirzayeva F. O. – Doctor of Pedagogical Sciences (DSc), Associate Professor

Jalilova S.X. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Bafayev M.M. – Doctor of Philosophy in Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Usmonova D.I. – Associate Professor, Samarkand Institute of Economics and Service

Saifnazarov I. – Doctor of philosophy, professor

Nematov Sh.E. – Candidate of Pedagogical Sciences (PhD)

Tillashayxova X.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Yuldasheva F.I. – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences (PhD), Associate Professor

Doniyorov S. M. – Editor-in-Chief of the Editorial Board of the newspapers "Yangi Uzbekiston" and "Pravda Vostoka", Honored Journalist of the Republic of Uzbekistan, Candidate of Philological Sciences (PhD)

Yuldasheva D.B. – Doctor of Philosophy (PhD) in Philological Sciences, Associate Professor

Tangriyev A.T. – is a professor of Tashkent State University of Economics

Ashurov R. R. – Doctor of Philosophy (PhD) in Psychology, Associate Professor

Panjiyev M. A. – First Deputy Head of the Department of Preschool and School Education of the Kashkadarya Region

Khudaiberganov N. A. – Senior Researcher of the Department of Natural Sciences of the Khorezm Mamun

Academy, Doctor of Philosophy (PhD) in Biological Sciences

Vakhobov Anvar Abdusattor oglu – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences, Associate Professor

"Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali O'zbekiston Respublikasi Oliy attestatsiya komissiyasining quyidagi qarorlariga asosan pedagogika va psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD) hamda fan doktori (DSc) ilmiy darajasiga talabgorlarning dissertatsiyalaridagi asosiy ilmiy natijalarni chop etish uchun milliy ilmiy nashrlar ro'yxatiga kiritilgan:

Pedagogika fanlari bo'yicha: OAK Kengashi tavsiyasi (26.08.2024-y., №11-05-4381/01) asosida:

- Ekspert kengashi (29.10.2024-y., №10)
- Rayosat qarori (31.10.2024-y., №363/5)

Psixologiya fanlari bo'yicha: Toshkent davlat pedagogika universiteti murojaatiga asosan OAK tavsiyasi (24.04.2025-y., №11-05-2566/01):

- Ekspert kengashi (25.05.2025-y., №10)
- Rayosat qarori (08.05.2025-y., №370/5)

"Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali

26.09.2023-yildan

O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Administratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan **№C-5669363** reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: **№136361**

MUNDARIJA

O'quvchilarni intellektual rivojlantirishning psixologik omillari.....	22
<i>Ashurov Ramzidin Ramazonovich</i>	
Maktabgacha ta'limda bolaning kitobxonlik madaniyatini shakllantirishda oila bilan ishlashning nazariy asoslari	27
<i>Jumanova Fatima Uralovna, Allaberganova Munisa Begimboy qizi</i>	
Maktabgacha ta'lim tizimida axborot-kommunikatsiya texnologiyalaridan samarali foydalanishning metodologik asoslari	32
<i>Jo'rayeva Nargiza Tairovna, Bekbergenova Yulduz Tanirbergen qizi</i>	
Faoliyatli yondashuv asosida maktabgacha 6-7 yoshli bolalarda nutqiy ko'nikmalarini rivojlantirish metodikasi	35
<i>Ziyodullayeva Mohirabonu Ikromjon qizi</i>	
Davlat ta'lim muassasalarida manfaatlar to'qnashuvini boshqarishning tashkiliy-huquqiy mexanizmlari ...	39
<i>Xaybatullaeva Sojidxon Ziyatullayevna</i>	
Umumta'lim maktablarida jismoniy tarbiya darslarining samaradorligini oshirishda integratsion yondashuv	42
<i>Kamoliddinov Mirzohid</i>	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarining mantiqiy tafakkurini rivojlantirishda interfaol metodlarning samaradorligi	45
<i>Kamoliddinova Dilnoza Axmadilaxanovna</i>	
Bo'lajak tarbiyachilarda kreativ faollikni rivojlantirish mexanizmlari.....	48
<i>Nurjanova Rayxan Urazbaevna</i>	
Sinf biologiya fanini o'qitishda TIMSS topshiriqlardan foydalanish metodikasi va baholash mezonlari	52
<i>Xaitboyeva Dilorom Rustam qizi</i>	
Qandli diabet tashxisli bemorlarda shaxs tuzilmasining emotsional komponentlari	56
<i>Sadikova Umida Botirovna</i>	
Maktabgacha yoshdagi bolalar nutqini rivojlantirishda pedagogik diagnostikani amalga oshirishning natijaviyligi	60
<i>Maxmutazimova Yulduz Raxmatovna, Qodirova Shaxnoza Saidazim qizi</i>	
Kasbiy imij shakllanishida psixologik jihatlarning tafovutlari	64
<i>Aminova Dilnoza Orifjonovna</i>	
Maktabgacha ta'lim tashkilotlari direktorlarining jamoa bilan ishlash jarayonida yetakchilik kompetensiyalarini rivojlantirish	69
<i>Abdiyeva Fazilat Fayzulla qizi</i>	
Kichik maktab yoshidagi bolalar shaxsi rivojlanishida psixologik moslashuvning tipik xususiyatlari	73
<i>Mirsaitova Guzal Baxodirovna</i>	
Oliy ta'lim tizimida variativ modellastirish asosida talabalarning kreativ faoliyatini rivojlantirishda zamonaviy pedagogik texnologiyalarining qo'llanilishi	76
<i>Quvvatova Mohira Hikmatillayevna</i>	
Interfaol treninglar orqali o'qituvchilarning innovatsion fikrlashini rivojlantirish tajribasi	79
<i>Abdiyeva Shodiyona Yodgor qizi</i>	
Maktabgacha yoshdagi bolalarda milliy qadriyatlar asosida axloqiy tarbiyani shakllantirishning ahamiyati.....	82
<i>Zulayxo Nazarova, Qarshiboyeva Muxlisa Ismatullo qizi</i>	
Ijodiy qobiliyatni o'stirishda pedagogik mahorat va innovatsion metodlar	85
<i>Mutallibova Odinaxon Mirzaolimjon qizi</i>	
Umumiy o'rta ta'lim maktablarida olimpiadalarga tayyorlashda masalalar yechish texnologiyasi 11-sinf misolida	89
<i>Aslonov Xayrullo Shukrullo o'g'li</i>	

Bokschi qizlarni texnika taktikasini takomillashtirish.....	94
<i>Axmedov Latifjon G'ayrat o'g'li</i>	
Ixtisoslashtirilgan terminologiyaning asosiy lingvistik xususiyatlari	99
<i>Axmedova Dilnoza Anvarovna</i>	
Interfaol metodlar orqali zamonaviy darslarni tashkil etishning o'ziga xos tendensiyalari	102
<i>Bakirov Otabek Bo'ranovich</i>	
Boshqaruv psixologiyasi terminlarini tarjima qilishning metodologik muammolari	106
<i>D. J. Norboyeva</i>	
Raqamli transformatsiya sharoitida oliy ta'lim muassasalari talabalari ruhiyatiga virtual muhitning salbiy ta'siri	110
<i>Giyosov Ulug'bek Eshpulatovich, Turayeva Nigora Husniddin qizi</i>	
Hamshiralik ishida raqamli texnologiyalardan foydalanishning samaradorligi.....	113
<i>Rasulova Gulmira, Amonova Dildora, Abdurahmonov Aziz, Hakimova X. X.</i>	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarida kognitiv qobiliyatlarni shakllantirishda zamonaviy pedagogik yondashuvlar	117
<i>Jumayev Xushboq Soatmumin o'g'li</i>	
Principles of Organising Autonomous Learning.....	121
<i>Khazratova Zukhra Mamaraimovna</i>	
Najot – ta'limda, najot-tarbiyada	124
<i>Mo'minova Manzura Mamasodiqjonovna</i>	
Educational Potential of Museum Pedagogy and Criteria for its Application in Developing Historical Thinking of Pre-Service History Teachers.....	127
<i>Niyozov Javlonbek</i>	
Landshaft dizayni vastasida bo'lajak maktabgacha ta'lim tashkilotlari tarbiyachilarining estetik va kreativ ko'nikmalarini rivojlantirish	131
<i>Radjapova Zuxra Tirkashevna</i>	
Abdulla Avloniy pedagogik merosida shaxs psixologiyasi masalalari.....	134
<i>S. O. Mamarasulov, D. A. Egamberdiyeva</i>	
TBL metodini qo'llash orqali o'quvchilarning madaniyati va ijtimoiy muloqot ko'nikmalarini rivojlantirish....	138
<i>Sodikova Oyshakhon Muxammadsodik</i>	
Pedagogik innovatsiyalarni boshqarishning nazariy-metodologik asoslari.....	142
<i>Solihova Barno Sodiq qizi</i>	
Boshlang'ich ta'lim magistratura talabalarining ijodiy faolligini rivojlantirish shart-sharoitlari	146
<i>Yarmatov Shermo'min Rahmatovich</i>	
Формирование готовности родителей детей старшего дошкольного возраста к выполнению воспитательной функции в семье.....	149
<i>Атаджанова Сохиба Талиповна</i>	
Redjio pedagogik yondashuv asosida maktabgacha katta yoshdagi bolalarda mantiqiy fikrlash ko'nikmalarini shakllantirish pedagogik muammo sifatida	152
<i>Djamilova Nargiza Nuritdinovna, Otahonova Marjona</i>	
Talabalarda algoritmik kompetentlikni rivojlantirishning sun'iy intellekt va Big Data Analytics asosida o'quv faoliyatini real vaqt rejimida kuzatuvchi va boshqaruvchi konseptual modelni takomillashtirish.....	155
<i>Kayumova Nazokat Rashitovna</i>	
Raqamli ta'lim muhitida chet tili o'qituvchilari va talabalar o'rtasidagi interaktsiyaning pedagogik samaradorligi va innovatsion mexanizmlari	163
<i>Eshonqulova Umida Xolmirzayevna</i>	
MTTlarda nutqni rivojlantirishga doir mashg'ulotlarda interfaol usullardan foydalanish texnologiyasi	168
<i>To'laboyeva Iqbolaxon Olimjonovna</i>	
Ta'lim jarayonidagi konfliktlar.....	173
<i>Abulova Mohigul Komiljonzoda</i>	
Talabalarining bolalarda ijtimoiy moslashuvni shakllantirishga kasbiy tayyorgarligini takomillashtirish	176
<i>Inomova Mahliyo Yusuf qizi</i>	

Shaxs tuzilmasida ma'naviy intellekt: nazariy-metodologik tahlil va psixologik interpretatsiya	179
<i>Mirxoliqova Charos Xabibullaevna</i>	
18-20 yoshli belbog'li kurashchilarning musobaqa oldi jismoniy tayyorgarliklari	183
<i>Muzafarov Muxammadali Maxsudovich</i>	
Talabalarda mustaqil ta'lim topshiriqlaridan foydalanib kasbiy madaniyatini rivojlantirishga zamonaviy yondashuvlar (boshlang'ich ta'limda tarbiya fani misolida)	187
<i>Yadgarova Surayyo</i>	
Maktab o'quvchilariga pedagogik ta'sir ko'rsatishda o'quvchilarning individual xususiyatlarini hisobga olish	190
<i>Yo'ldoshova Shahlo Shukurullo qizi</i>	
Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarini ma'naviy-ma'rifiy faoliyatga tayyorgarligini rivojlantirishning nazariy tahlili	194
<i>Yusupova Sanobar Odil qizi</i>	
Типология научного текста: от жанровой классификации к дискурсивной модели	197
<i>Бахтияр Катибжанович Саттаров</i>	
Взаимодействие педагога и семьи в профилактике и преодолении стресса у детей дошкольного возраста	201
<i>Г. С. Алиходжаева, Х. Рахимова</i>	
Условия эффективности инклюзивного образования	206
<i>Г. С. Алиходжаева, Л. О. Бекмуродова</i>	
Педагогическая готовность к обучению в школе детей билингов	211
<i>Г. С. Алиходжаева, Н. А. Ганиева</i>	
Педагогические условия формирования эмоционального интеллекта у дошкольников	216
<i>Джалилова Феруза Намазовна</i>	
Milliy meros va musiqiy madaniyatning yosh avlod tarbiyasidagi o'rni	219
<i>Zuhridin Azizov</i>	
Госпитальная школа как пространство поддержки и развития ребёнка (на примере госпитальной школы при детской клиники Синсиннати, США)	222
<i>Муминов Р. Р., Хакимова Н. Х., Набиева Г. Г.</i>	
Интерактивные формы работы в процессе профориентации детей дошкольного возраста	227
<i>Н. Т. Жураева, С. М. Ахмеджанова</i>	
Samarali hamkorlikdagi faoliyatga tayyorlashga oid yondashuvlar	231
<i>Hojiyeva Zulfiya O'ktamovna</i>	
Поэтапное вовлечение детей с расстройствами аутистического спектра в дошкольное инклюзивное образование: комплексный анализ научно-теоретических и практических подходов	234
<i>Сабина Рагимова Ровшан кызы, Айсель Масимова Арастун кызы</i>	
Umumta'lim maktablarida fizika fanini o'qitish metodikasini rivojlantirishda sun'iy intellektdan foydalanishni boshqarishni takomillashtirish	245
<i>Allaniyazova Bibigul Sarsenbay qizi</i>	
Boshlang'ich sinflarda ona tili va o'qish savodxonligi darslariga kreativ fikrlash asosida tayyorlash	248
<i>Botirova Jumagul Chori qizi</i>	
Boshlang'ich sinflarda fanlarni o'qitish metodikasini rivojlantirishda sun'iy intellektdan foydalanishni boshqarishni takomillashtirish	254
<i>Kaypova Gulnara Muratbaevna</i>	
Umumta'lim maktablarida tabiiy-ilmiy savodxonlik ko'nikmalarining rivojlantirish masalalari	257
<i>Davletova Hamida Xasan qizi</i>	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarini ma'naviy axloqiy ruhda tarbiyalashning psixologik jihatlari	261
<i>Fayzullayev Ermat Majidovich, Ortiqova Mashxura</i>	
Orkestr va ansamblarning fan sifatidagi o'rni va tarbiyaviy ahamiyati	265
<i>Fayzullayev Ermat Majidovich</i>	
Maktab fizika darslarida interaktiv dasturlar va simulyatorlardan foydalanish metodikasi	269
<i>Xayriddinova Malikaxon Qodirxon qizi</i>	

Musiqada midi musiqiy cholg'ularning raqamli interfeysi.....	274
Omonov Xasanxon Sulaymonovich	
Karyera o'sishida gender tafovutlarning ahamiyati.....	277
Yulchiboyeva Nazokatxon Iqboljon qizi	
Bo'lajak musiqa o'qituvchilarining kreativlik sifatlarini rivojlantirishga ta'sir etuvchi pedagogik omillar	283
Omonov Xasanxon Sulaymonovich, Normuradova Nafisa Kuchkarovna	
Maktabgacha yoshdagi bolalarning ekologik tarbiyasi – ijtimoiy pedagogik muammo sifatida	287
Kasimova Dilrabo Baxadirovna, Marjona Atoyeva Ismat qizi	
Ilk yoshdagi bolalar psixologiyasi va rivojlanish xususiyatlari.....	291
Kayumova Nargiza Mirziyatovna, Ne'matjonova Gulzira Ne'matjon qizi	
Jadid pedagogik tafakkurida "o'qituvchi" fenomeni.....	294
Xushbokov Oybek Uralovich	
Maktabga tayyorlov guruhi tarbiyalanuvchilarida savol berish malakalarini shakllantirish	296
Erhanova Nasiba Absayitovna	
Musiqiy ta'limda xalq va zamonaviy qo'shiqlar vositasida maktabgacha yoshdagi bolalarning etnomadaniy komponentlarni shakllantirish	298
Qurbanova Muslima Shavkatbek qizi	
Umumta'lim maktablari o'quvchilarida tadbirkorlik ko'nikmalarini tarkib toptirish metodikasi (biologiya fani misolida).....	300
Akmalova Farida Dilmurod qizi	
Maktabgacha ta'limda adaptiv ta'lim texnologiyalari yordamida bolalar ijodkorlik ko'nikmasini shakllantirish mazmuni.....	304
To'xliboyeva Zuxra Abdumutal qizi	
Maktabgacha yoshdagi iqtidorli bolalar bilan ishlashda ta'lim texnologiyasi	308
Xudoyberdiyeva Durdona Baxodir qizi	
Pedagogik-psixologik qarashlarda otaning oiladagi o'rni haqidagi tasavvurlarni shakllantirish dinamikasiga oid fikrlar talqini.....	311
Karshiyeva Dilafuz Suyunovna, Maxamatova Munisa Mamirzo qizi	
Boshlang'ich sinf o'quvchilariga ingliz tilini o'qitishning nazariy va amaliy asoslari	314
Axmatqulova Maxfuza Shuhrat qizi	
Integrativ yondashuv asosida bo'lajak o'qituvchilarda interpersonal intellekt ko'nikmalarini rivojlantirish ...	318
G'ulomova Oychehra No'monjon qizi	
Etnomadaniy qadriyatlarni integratsiyalashgan ta'lim jarayonida maktabgacha yoshdagi bolalarga singdirishning samarali yo'llari	321
G'ulomxo'jayeva Mushtariy Elmurod qizi	
Boshlang'ich sinf ona tili darslarida grafik organayzerlardan foydalanish	324
Iroda Isroilova	
Buxoro iqlimi va tabiiy resurslaridan samarali foydalanish: ekologik va fizik-geografik yondashuv	329
Mardonova Saodat Muzaffarovna	
Effective Traditional and Innovative Approaches in English Language Teaching: Evidence From EFL Classrooms	333
Yuldoshev Khaydarbek	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarining lug'at boyligini rivojlantirishda lingvopedagogik yondashuvning nazariy-metodologik asoslari.....	336
Allayarova Sojida Umirzakovna	
Механизмы использования цифровых педагогических технологий для обеспечения непрерывности образовательного процесса учащихся начальных классов в условиях длительного лечения	339
Турсунова Д. З., Холлиева Н. Х.	
Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida o'tkazilgan o'yin faoliyatlarini bolalar ovozi talaffuzining takomillashuviga ta'siri	342
Kattaxo'jayeva Shaxlohon Bohodirovna	

O'qituvchilar tayyorlashda pedagogik innovatsiyalar va milliy kontentni integratsiya qilish strategiyalari ...	344
Rahmatova Feruza Qudrat qizi	
Maktabgacha katta yoshdagi bolalarni maktab ta'limiga tayyorlash jarayonini tashkil etishda tizimli yondashuv	348
Abdusamatova Nargiza Jamoliddinovna	
Moliyaviy savodxonlik asoslarini shakllantirish uchun "Tejamkor bola" o'yinli ta'lim faoliyatini asosida ishlashni takomillashtirilish.....	352
Rizayeva Munisxon Maxkamovna	
Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida byudjet hisobi standartlariga (BHS) muvofiq buxgalteriya hisobini tashkil qilish va yuritish tartib-qoidalari.....	356
Boltayev Ahmad Rustamjonovich	
Maktabgacha ta'lim tashkilotlari moliyaviy munosabatlarning huquqiy asoslari	359
Boymuradov Normurod Abdusadikovich	
Oliy ta'lim muassasalarida jismoniy tarbiya va sportni rivojlantirishning metodologik asoslari.....	362
Ma'rufov Mansurbek Musajonovich, Xonimov Mirqosim Samatqul o'g'li	
O'smirlarda liderlik xususiyatlarini rivojlantirishning ijtimoiy-psixologik xususiyatlari.....	367
Salayeva Dilafruz Buranovna	
Pedagog nutq madaniyatining milliy va umuminsoniy qadriyatlarga ta'siri.....	370
Toshtemirova Nigina Normurod qizi	
Новые методы обучения устному переводу студентов-переводчиков.....	373
Уринбаева Дилдора Утепбергеновна	

PEDAGOG NUTQ MADANIYATINING MILLIY VA UMUMINSONIY QADRIYATLARGA TA'SIRI

Toshtemirova Nigina Normurod qizi

Xalqaro Nordik universiteti

Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (boshlang'ich ta'lim)

2-bosqich magistranti

<https://orcid.org/0009-0009-4531-2503>

Ilmiy rahbar: S. Shomurodova

F.f.f.d. (PhD)

Annotatsiya: Mazkur maqolada pedagog nutq madaniyatining milliy va umuminsoniy qadriyatlarga ko'rsatadigan ta'siri tahlil qilingan. Tadqiqotda o'qituvchining nutq madaniyati ta'lim jarayonidagi ma'naviy-axloqiy muhitni shakllantirishdagi o'rni va insonparvarlik fazilatlarini rivojlantirishdagi ahamiyati yoritilgan. Maqolada milliy madaniyat va til qadriyatlari, umuminsoniy insoniylik, halollik, bag'rikenglik kabi global qadriyatlarning pedagogik nutqda aks etishi va ularni tarbiyalashdagi roli ko'rib chiqilgan. Shuningdek, pedagog nutq madaniyatining o'quvchi ongiga ijobiy ta'sir ko'rsatishi, milliy o'zlikni mustahkamlashi va umuminsoniy insoniy qadriyatlar asosida axloqiy tarbiya berishda o'rni tadqiq etilgan.

Kalit so'zlar: nutq madaniyati, pedagog nutqi, milliy qadriyatlar, umuminsoniy qadriyatlar.

Abstract: The article analyzes the influence of pedagogical speech culture on national and universal values. The role of pedagogical speech culture in the formation of the spiritual and moral environment of the educational process and the importance of the development of humanistic qualities are emphasized. The reflection in pedagogical speech of national cultural and linguistic values, such as universal humanity, honesty and tolerance, and their role in education are considered. The positive impact of pedagogical speech culture on the consciousness of students, the strengthening of national identity and its role in moral education based on universal human values are also considered.

Key words: speech culture, pedagogical speech, national values, universal values.

Аннотация: В статье анализируется влияние педагогической речевой культуры на национальные и общечеловеческие ценности. Подчеркивается роль педагогической речевой культуры в формировании духовно-нравственной среды образовательного процесса и важность развития гуманистических качеств. Рассматривается отражение в педагогической речи национальных культурных и языковых ценностей, таких как общечеловечность, честность и толерантность, и их роль в воспитании. Также рассматривается положительное влияние педагогической речевой культуры на сознание обучающихся, укрепление национальной идентичности и её роль в нравственном воспитании, основанном на общечеловеческих ценностях.

Ключевые слова: речевая культура, педагогическая речь, национальные ценности, общечеловеческие ценности.

KIRISH

Har bir o'qituvchining nutqi – bu faqat so'zlar yig'indisi emas, balki u orqali tarbiya, qadriyat va madaniyat beriladi. Maktabda dars jarayonida o'quvchi eng avvalo o'qituvchining gap-so'zlariga, muomalasiga, ohangiga qarab, undan ibrat oladi. Har bir pedagog dars o'tish bilan birga milliy qadriyatlarimizni ham singdira olishi muhim hisoblanadi.

Bugungi kunda yoshlar ongida milliy o'zlikni anglash, yurtga sadoqat, ota-ona va ustozga hurmat kabi qadriyatlarni shakllantirishda o'qituvchining nutqiy madaniyati katta rol o'ynaydi. Shu bilan birga, insoniylik, adolat, mehr-oqibat kabi umuminsoniy qadriyatlar ham aynan o'qituvchining muloqoti orqali o'quvchiga yetib boradi.

Har kuni minglab o'quvchilar o'z ustozidan nafaqat darsni, balki hayotiy saboqlarni ham olmoqda. Demak, pedagogning har bir so'zi, ohangi, gapirish uslubi tarbiya vositasi bo'lib xizmat qiladi. Ushbu maqolada pedagogik nutqning mohiyati, uning milliy va umuminsoniy qadriyatlarga qanday ta'sir ko'rsatishi haqida fikr yuritiladi.

O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Sh. Mirziyoyev milliy pedagogik madaniyatda nutq madaniyatining o'rnini yoritib, u milliy qadriyatlarni saqlash, yosh avlodga ma'naviyat va g'ururni shakllantirishda hal qiluvchi

vosita ekanini ta'kidlaydi. Unga ko'ra, pedagogning nutq madaniyati o'quvchi ongida milliy o'zlikni mustahkamlash, o'z xalqining tarixiy qadriyatlariga hurmat uyg'otishning eng kuchli omillaridan biridir.¹

Pedagog nutq madaniyati – bu o'qituvchining nutq orqali bilim, tarbiya va qadriyatlarni yetkazish jarayonida o'z shaxsiy madaniy darajasi, milliy ong va umuminsoniy tamoyillarga sodiqligini ifoda etuvchi muhim pedagogik ko'rsatkichdir. U o'qituvchining so'z boyligi, talaffuzi, ifoda uslubi, ohangdorligi va muloqot madaniyati orqali namoyon bo'ladi. Shuning uchun ham pedagog nutqi nafaqat ta'lim vositasi, balki tarbiyaviy qadriyatlarni yetkazuvchi vosita sifatida qaraladi.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

Tilshunos olim B. O'rinboyev o'zining “Nutq va notiqlik san'ati” nomli asarida har bir nutqning ma'lum maqsadga qaratilganligini, uning g'oyaviy va estetik yo'nalishi mavjudligini ta'kidlaydi.² Unga ko'ra, nutq shaxsning tafakkur darajasi, ijtimoiy mavqeyi va madaniyatini ifoda etadi. Bu fikr pedagog nutqining faqat axborot yetkazish emas, balki milliy va ma'naviy qadriyatlarni singdirish vositasi ekanligini asoslaydi.

Nutq madaniyati masalasiga oid tadqiqotlarda L.I. Skvortsov bu tushunchaning nazariy asosini til normasi tashkil etishini ta'kidlaydi.³ Olimning fikricha, nutq madaniyati tilning adabiy me'yorlariga amal qilish, to'g'ri talaffuz, mantiqiy izchillik va ifodaviylikni o'z ichiga oladi. Shuningdek, K.S. Gorbachevich va G.O. Vinokurlar ham nutq madaniyatini “nutqning to'g'riligi va fikr ifodasining samaradorligi” sifatida talqin etadi.⁴ Bu yondashuvdan kelib chiqib, pedagog nutq madaniyati o'qituvchining nafaqat grammatik savodxonligi, balki fikrni estetik va axloqiy jihatdan to'g'ri ifoda etish qobiliyatini ham qamrab oladi.

Z. Xolmirzaev o'z tadqiqotlarida pedagog nutq madaniyatining milliylik asoslarini yoritib, o'qituvchining nutqida xalq og'zaki ijodi, maqollar, hikmatli so'zlar, milliy ramzlar va qadriyatlarning qo'llanishi o'quvchilar dunyoqarashiga ijobiy ta'sir ko'rsatishini ta'kidlaydi.⁵

Umuman olganda, adabiyotlarni tahlil qilish shuni ko'rsatadiki, pedagog nutq madaniyatining yuksak darajada shakllanishi o'qituvchi shaxsining madaniy poydevorini mustahkamlaydi, o'quvchilarda esa milliy g'urur va umuminsoniy fazilatlarini rivojlantirishga xizmat qiladi. Shu sababli pedagog nutq madaniyatini rivojlantirish ta'lim tizimining ma'naviy-axloqiy asoslarini mustahkamlash yo'lida eng muhim vazifalardan biri hisoblanadi.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Pedagog nutq madaniyatining ta'lim jarayonidagi o'rni, avvalo, o'qituvchining shaxsiy namunasi orqali namoyon bo'ladi. O'qituvchining so'zlash ohangi, fikrni izchil bayon qilish uslubi, o'quvchilarga murojaatdagi muloyimlik va qat'iyat – bularning barchasi o'quvchi ongida ma'lum ma'naviy mezonlarni shakllantiradi. Nutq madaniyati yuksak bo'lgan pedagog o'zining har bir so'zi orqali o'quvchilarni fikrlashga, tahlil qilishga, o'z fikrini madaniyatli tarzda ifoda etishga undaydi. Shu bilan birga, milliy qadriyatlarga xos bo'lgan odob, hurmat, kamtarlik kabi fazilatlar ham aynan o'qituvchining nutqida o'z ifodasini topadi.

TAHLIL VA NATIJALAR

Milliy va umuminsoniy qadriyatlar o'zaro uyg'unlikda shakllanishi ta'lim jarayonining muhim bosqichlaridan biridir. O'zbekiston jamiyatida qadimdan mavjud bo'lgan “ustozga hurmat”, “ota-onaga itoat”, “yoshlar tarbiyasiga mas'uliyat” kabi qadriyatlar o'qituvchi nutqi orqali barqaror davom etib kelmoqda. Pedagog muloqotida maqollar, hikmatli so'zlar, xalq og'zaki ijodiga xos iboralarning qo'llanishi o'quvchilarni milliy fikrlash tarziga yaqinlashtiradi. Bunday muloqot o'quvchi ongida nafaqat o'zlikni anglash, balki milliy ma'naviyatga hurmatni kuchaytiradi.

Umuminsoniy qadriyatlar esa pedagogning nutqiy madaniyatida odillik, bag'rikenglik, insonparvarlik kabi yuksak tamoyillar orqali namoyon bo'ladi. O'qituvchi har bir dars jarayonida o'quvchini hurmat qilish, fikrini qadrlash va adolatli munosabatda bo'lish orqali umuminsoniy qadriyatlarning amaliy namunasini ko'rsatadi. Bu esa yoshlarning nafaqat bilim, balki xulq-odob jihatidan ham yetuk bo'lib shakllanishiga ijobiy ta'sir ko'rsatadi.

Pedagog nutqining yana bir muhim jihati – o'quvchilarni ijtimoiy faollikka, vatanparvarlik va ongli fuqarolik pozitsiyasiga yo'naltirishidir. O'qituvchining mulohazali, aniq, hayotiy misollar bilan boyitilgan nutqi o'quvchilarda mustaqil fikrlash ko'nikmasini rivojlantiradi. Nutqning ta'sirchanligi o'quvchi shaxsida mas'uliyat, tashabbuskorlik, insoniylik kabi fazilatlarining shakllanishiga xizmat qiladi.

1 Mirziyoyev Sh.M. Yangi O'zbekiston strategiyasi. – Toshkent: O'zbekiston, 2018.

2 O'rinboyev B. Nutq va notiqlik san'ati. – Toshkent: Fan, 2016.

3 Скворцов Л.И. Теоретические основы культуры речи. – Москва, 1980.

4 Горбачевич К.С., Винокур Г.О. Культура речи и нормы языка. – Москва, 1983

5 Xolmirzaev Z. Pedagog nutq madaniyatining milliy qadriyatlarga asoslangan shakllanishi. – Toshkent: TDPU nashriyoti, 2020.

Shuni alohida ta'kidlash kerakki, pedagog nutq madaniyatining yuksalishi o'qituvchining umumiy madaniy saviyasiga ham bevosita bog'liqdir. Kitobxonlik, ilmiy izlanish, nutq ustida muntazam ishlash kabi jarayonlar o'qituvchining nutqiy madaniyatini boyitib boradi. Natijada uning dars jarayonidagi muloqoti yanada mazmunli, ta'sirchan va tarbiyaviy ahamiyatga ega bo'ladi.

Umuman olganda, pedagog nutq madaniyati ta'lim jarayonining nafaqat axborot berish vositasi, balki ma'naviy-axloqiy qadriyatlarni singdiruvchi eng kuchli pedagogik omillaridan biridir. U o'quvchi shaxsining shakllanishiga, milliy o'zlikni anglashiga va umuminsoniy qadriyatlarni hayotiy tamoyilga aylantirishiga xizmat qiladi. Shu bois o'qituvchining nutqiy madaniyati bugungi ta'lim tizimida ustuvor qadriyat va professional mahorat mezoni sifatida qaraladi.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Pedagogning asosiy quroli bo'lgan nutqdan o'qituvchi unumli foydalanadi. O'quvchilarga voqea hodisalar, shaxslar haqida ma'lumot berishda bu katta ahamiyat kasb etadi. O'qituvchilik kasbi bevosita ovoz xususiyatlari bilan bog'liq, yoqimli va jarangdor ovozga ega bo'lgan pedagog o'z o'quvchilariga ovozining shiradorligi bilan ham ta'sir etadi. Bunday muvaffaqiyatga erishish uchun o'qituvchi o'z ovozini kuchini, yoqimlilikini bilishi zarur. So'zimiz yakunida har bir inson qaysi sohaning egasi ekanligidan qat'iy nazar chiroyli va ma'noli so'zlash qobiliyatiga ega bo'lishi lozim. Buning uchun tilning boy imkoniyatlaridan unumli foydalangan holda o'z nutqini go'zal, ravon, ifodali, ta'sirchan yetkazishga harakat qilishi kerak. Zero, so'zlash qobiliyatiga ega ekanligi tufayli ham insoniyat koinot gultojiga aylangan.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. Mirziyoyev Sh., Milliy pedagogik madaniyat va uning nutq madaniyatiga ta'siri, Toshkent, 2018.
2. Chomsky N., Syntactic Structures, The Hague: Mouton, 1965.
3. Halliday M., Language as Social Semiotic, London: Edward Arnold, 1978.
4. Xolmirzaev Z., Milliy qadriyatlar va pedagog nutq madaniyati, Toshkent, 2020.
5. Habermas J., The Theory of Communicative Action, Boston: Beacon Press, 1984.
6. O'rinboyev B. Nutq va notiqlik san'ati. – Toshkent: Fan, 2016.
7. Скворцов Л.И. Теоретические основы культуры речи. – Москва, 1980.
8. Горбачевич К.С., Винокур Г.О. Культура речи и нормй язйка. – Москва, 1983.
9. Xolmirzaev Z. Pedagog nutq madaniyatining milliy qadriyatlarga asoslangan shakllanishi. – Toshkent: TDPU nashriyoti, 2020.

-
- 13.00.00 Pedagogika fanlari
 - 13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
 - 13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
 - 13.00.03 Maxsus pedagogika
 - 13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohaları va bosqichlari bo'yicha)
 - 13.00.07 Ta'limda menejment
 - 13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
 - 07.00.00 Tarix fanlari
 - 19.00.00 Psixologiya fanlari
 - 01.00.00 Fizika-matematika fanlari
 - 02.00.00 Kimyo fanlari
 - 03.00.00 Biologiya fanlari
 - 09.00.00 Falsafa fanlari
 - 10.00.00 Filologiya fanlari
 - 11.00.00 Geografiya fanlari

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Mas'ul muharrir: Ramzidin Ashurov

Ingliz tili muharriri: Murod Xoliyorov

Musahhih: Alibek Zokirov

Sahifalovchi va dizayner: Iskandar Islomov

2026. №2(1)

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

"Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali 26.09.2023-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №C-5669363 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.
Litsenziya raqami: № 136361.

Manzilimiz: Toshkent shahar, Yunusobod tumani
19-mavze, 17-uy.